

KVÁLTO SZO

TARTALOM

Dávid Gyula: A reformáció közösségtermő ereje. —
László Dezső: Reformáció és tekintély. — T. S.: A re-
formáció és a néppel való közösség. — KERESZTYÉN
KRITIKA. 6 : Látási hibáink. — EGYHÁZUNK MUNKÁJA.
Évmegnyitó Unnepély a theol. fakultáson. — Ifj. Kristóf
György: Kőből kenyér. — IRODALOM ÉS MŰVÉSZET
KÉZ A KÉZBEN. — HIREINK.

KERESZTI: DR. TAVASZYSÁNDOR

1937

Megjelent!

Megjelent!

A mi dalaink

második bővített kiadása. Ára 15 Lei.

Barth Károlytól:

5. **Isten Igéjének szolgálata.**
6. **A reformáció mint döntés.**
7. **Isten akarata és a mi kívánságaink.**
Fordította: Pilder Mária. Darabonként 10 Lei.
8. **A ref. tan, annak lényege és feladata.**
Fordította: M. Nagy Ottó. Ára 18 Lei.

Barth Károly feleletei előadásával kapcsolatban feltett kérdésekre.

Összeállította és részben fordította: M. Nagy Ottó. Ára 10 Lei.

Az egyház jelene és jövője.

(Három előadás.)

Irták: Barth Károly és Révész Imre. Ára 35 Lei.

Isten kegyelmi kiválasztása.

(Négy előadás az eleveelrendelésről.)

Irtá: Barth Károly. Ára 35 Lei.

DR. NAGY GÉZA:

Akik kösziklára építettek.

A könyv tartalmazza a *reformátorok életéből* egy-egy aktuális, sokat vitatott kérdés tárgyalását; a *Heidelbergi Káté*, a *trei-scaunei reformáció*, a *ref. népiskola*, a *legáció*, a *női szeretetmunka* és a *lelkész szövetség* rövid történetét, a *legújabb Behlen-irodalom* (Szekfü, Rugonfalvi Makkai, Kristóf stb.), *Alvinczi Péter* missziós törekvései, *Szenczi Molnár Albert*, *Árva Vay Kata* és *Kenessey Béla*, mint *belmisszionárius* jellemzését, az *1658-i tatárjárás* és *III. Károly szomorú emlékü uralmának* leírását, végül két elvi természetű dolgozat mellett az *abesszintai keresztyénség* rajzát. — Ára 130 Lei.

Dr. Ravasz László:

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron előállítva ára: **200 Lei.**

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L.
Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theol.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSÁK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XI. ÉVFOLYAM

1937. OKTÓBER.

10. SZÁM.

A reformáció közösségtermő ereje.

A református egyházunk Hitvallásának, a Heidelbergi Káténak az egyházzól szóló kérdése így kezdődik: „Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől a világ végezetéig Szentlelke és Igéje által magának az igaz hitben megegyező, örökéletre elválasztott sereget gyűjt...” Ebben a tételben az egyház igazi közösségi jellegének figyelmeztetését találjuk meg. A reformációban a reformátori munka küzdelmének súlypontja az egyház igazi lényegének tisztázására esett. A reformáció ezt a tisztító munkát bár elvégezte, de az egyháznak kötelessége minduntalan számot vetni önmaga lényegéről s ezt a munkát végeznie kell mind az időknek végezetéig. Kötelessége magát Isten igéjének a reformációban adott figyelmeztetésének mértéke elé állítani.

Az egyház a reformációban három irányban küzd igazi közösségi jellegének védelme és kifejezése érdekében.

Mindig ott állott a kísértés az egyházban, — minél inkább sürgette tagjaiban az evangéliumi élet kialakulását, annál jobban, — hogy az egyház közösségi életét valami hamis individuálistással az egyéniség túlzó érvényesítésével játssza meg. Sokan voltak és élnek ma is abban a tévhitben, hogy az egyház nem más, mint az egyéni üdvösség keresés és találás helye. Az ilyen emberek előbb-utóbb odajutnak, hogy kell nekik a Biblia, de nem kell az egyház, kell nekik az igeolvasás, de nem kell a templomi gyülekezeti ige hirdetés. Elfelejtik, hogy Isten igéje, amikor közösségbe, az elválasztottak közösségébe hív, a zárt ajtókat és lefüggönyözött ablakokat mögé húzó vallásszágnak véget vet. A reformátorok küzdelmének egyik célpontja éppen ennek az egyénieskedő vallásszágnak és keresztyénségnek szétrombolása. Isten igéje az embert éppen elszigetelt magányból, a bűn falaival körülhatárolt emberi világból hívja, de nem azért, hogy érzélgős, rajongó, lelkiidőlébákos másik magányba zárja, hanem azért, hogy az Istentől szintén

elhívottak közösségében — ami az egyház — engedelmessékedjék és szolgáljon Isten akaratának és harcoljon annak dladalra jutásáért.

A reformáció küzdelmének másik célpontja a hamis egyháziasság volt. Amiképpen sokan a keresztyén élet lehetőségét az egyháztól függetlenül akarják és a kijelentés igazságának merő ellorzásával függetlenítik is, ellenkezőképpen talán még többen az egyházat Isten és ember között beékelt intézménynek tekintik, mely papjai és ceremóniái által biztosítja a tagok üdvösségét. Az egyház hatalommá válik Isten és az ember fölött, az embert nem Isten a maga Igéje és Szentlelke által, hanem maga az ember köti Istenhez egyházi intézményével. Aki az egyház közösségébe beletartozik, annak üdvössége elveszthetetlen, aki kívül van ezen az egyházon, annak kárhozata biztos. Az egyház tagjának üdvössége biztosításához elég, ha ebben az egyházban születik, ha lelkiismeretét megtagadva, ehhez az intézményhez pártol, ha templomába egy Miatyánkra befordul, ha a közvetítő pap füléhez bizalmasan odahajol, ha Krisztust papja által naponként újra feláldoztatja. A reformáció szenvedélyes küzdelemmel, Istennek a Bibliában adott parancsával a templom elkertlett helyéről kiemelte a papot, a szószékre egy könyv mellé állította, hogy hirdesse az Igét és a Jézus Krisztusban való találkozás kizárólagosságát. Az igazi egyház nem papjaiból, nem remek intézményéből, hanem Isten igéjéből áll és él. Ezért az igaz egyházban a kötőkapocs nem ember vagy intézmény, hanem Isten igéje. Ezért az igazi egyház Isten igéjéből élő testvéri közösség. E közösség úgy gyűl az ige hallgatására, mint Isten hadserege a mennyei seregszemlére, úgy veszi a szakramentumokat, mint az önmagától való megszabadulás és Isten foglyává jegyeztetés zálogát és pecsétét, úgy gyakorolja a segítő, ha kell intó szeretetet a másikkal, mint a test egyik tagja a másikkal. Ez az Isten előtt és egyedül csak Isten előtt

megalázkodó, az állandó engedelmességben harcra készülő, szenvedő, küzdő, reménykedő testvéri közösség a reformációban megtisztult egyház.

A reformáció küzdelmének harmadik célpontja a racionális társulati szövetség kínálatos külsejébe öltözött egyháziasság. Mi itt az egyház? Egy észszerű gondolat, eszme, hasznos cél által összefogott, ötletek és tetszések szerint társult egyesület; Isten, Jézus Krisztus, Ige csak arravalók, hogy az emberileg megkívánt létjogosultság feltételeit ezzel kielégítsék, az emberi vállalkozást valamilyen vallásos színnel átfessék. Az egyházhoz való tartozásnak alig több látható bizonyítéka a tagságdíjszerű adó fizetésénél, az igehirdetés semmivel sem több korszerű vagy korszerűtlen erkölcsi és társadalmi kérdések fejtegetésénél. Az Isten ígéje és Szentlélek által összegyűjtött sereg azonban nem tetszesszerű szándékú szövetkezés, hanem a Jézus Krisztusban való hitet megvallók közössége. Bűnbánattal vallják meg benne az emberi vétkességet és az élet minden vonatkozásban érvényesülő isteni akarat feltétlenségét.

A reformáció küzdelme figyelmezteti egyházunkat, hogy igazán egyház legyen. Papnak és nem papnak egy kormányosa legyen: Isten Igéje. Tisztítsa meg magát a szubjektív véleményektől, az Ige kétélű fegyverével kitartással küzdjön tovább minden hamis individualizmus, rosszul értelmezett egyháziasság, felburjánzó racionálizmus ellen. Ha erről lemond, elveszti sajátos erejét a nagy felekezeti tüllekedésben és minden megoldással elkésve és időszerűtlenül fog megérkezni. Az örök aktivitást és aktualitást egyedül Isten ígéje hordozza.

Kálvin újszövetségi bibliamagyarázatát magában foglaló korabeli föltámasnak a címlapján egy kép van: megfeszített izmú kar fölfelé tart egy kétélű kardot, melyből lángnyelvek csapnak szerte. E képet ez a föltámas öleli körül: Non veni ut mittere pacem in terram, sed gladium. (Máté 10, 34) Ennek a tűznek kell fellángolni egyházunkban is. És ez nem marad el, ha Krisztus szara ölel körül szétszakíthatatlan közösségbe, nem, mert Krisztus a tűz és a kapocs.

DÁVID GYULA.

Reformáció és tekintély.

A reformáció emlékére ünnepet szentelni annyit jelent, mint újból és újból visszatérni ahhoz az ősforráshoz, ahonnan a reformáció előtört, az Isten Igéjéhez tudnillik, és a reformációban ismét fényesen felragyogó Igével összemérni mai életünk egészét vagy egyes részeit. Ma egészen tájékozatlanok vagyunk a tekintély kérdésében. Főbb tévedéseink a következők: a reformáció által felszabadított egyéniségünkre hivatkozva nem ismerünk el az egyházon belül *semmit tekintélyt*, mert mi magunkat tartjuk minden kérdésben a végső tekintélynek. Hivatkozunk személyes élményeinkre, időt kiállott tapasztalatainkra, saját bölcsességünkre. Másik tévedésünk az, hogy *hamis tekintélyeket* tiszteltünk. Azután egyes igazi tekintélyeknek *tulzott* jelentőséget tulajdonítunk a magasabbrendű tekintélyekkel szemben, azaz *nem látjuk a tekintélyek közötti sorrendet*. Végül az egyház életének bizonyos területein olyan tekintélyeknek engedünk befolyást, amelyeknek ott *nincsen meg a létjogosultságuk*. Mindezek az esetek szükségessé teszik, hogy ezzel a kérdéssel számot vessünk. Ezek mellett a belső okok mellett figyelembe kell vennünk a következő külső okokat is: főleg a római egyház azt hangoztatja, hogy a református egyház a reformáció által a minden tekintéllyel szemben álló *szabadosságnak* szerzett érvényt, másfelől a régi pápai hatalom és tekintély helyére Kálvinnól és Lutherból állított magának új pápákat.

I.

1. A reformáció alapvető célját maguk a re-

formátorok abban látták, hogy *Isten szuverénitádsának* az egyházban és az egyházon keresztül a világban érvényt szerezzenek. Minden emberi és hamis egyház tekintéllyel szemben Isten igazi tekintélyének, szentségének és hatalmának érvényesítéséért küzdöttek. Világosan rámutattak arra, hogy az egész világ és az egész emberi élet, annak tehát nemcsak vallásos jelenségei, hanem más vonatkozásai is Isten felséges munkájának területét képezik. Isten ígényt tart az egész világ és az egész ember életére és pedig minden közvetítés nélkül a maga személyes valóságában. Nyilvánvalóan hirdette a reformáció, hogy az *egyház feje: Jézus Krisztus*, aki Igéje és Szentlelke által minden közbenjárás és közvetítés nélkül személyesen gyűjti, kormányozza, oltalmazza a maga seregét, az egyházat. Az *egyéni keresztyén élet alapja a Szentlélek Isten* kegyelmes munkája, aki a kiválasztottak életében megcselekszi mindazt, amire őket az Atya a Fiában eleve elrendelte. Egy szóval a reformáció a *végső hatalmat és tekintélyt a Szentháromság Isten személyében látja és azért küzd, hogy a világ, az egyház és az egyén elismerje és mindenek felett tisztelje ezt a szent, kegyelmes és egyedülvaló hatalmat*.

2. A reformáció azonban nemcsak annyit tett, hogy a Szentháromság Isten tekintélyét és szuverénitását minden kétséget kizárólag odaállította a világ és egyház elé, hanem minden kétséget kizárólag rámutatott arra, hogy ennek az Istennek valóságát, emberrel szembeni igényét, akaratát és parancsát egyedül csak Isten-

nek a Szentírásban kijelentett Igéjéből lehet felismerni és pedig nem emberi erőlködés és bölcsekedés, hanem a *Szentlélek megvilágosító munkája* által. Ezzel a gondolattal azt emelte ki a reformáció, hogy a Szentírásnál nagyobb tekintély csak maga az Isten, aki viszont Szentlelke által épen a Szentírásón keresztül, annak hirdetése, magyarázása által közli az emberrel a maga feltétlen akaratát. Ebből kifolyólag a Szentírással egyenlő tekintélye nem lehet semminek. Ebből következett, hogy a reformáció elvetette a tradíciónak, zsinatok, végzéseinek és pápának a Szentírásával egy sorba állított tekintélyét.

A Szentháromság Isten tekintélye tehát a Szentírásban és egyedül csak a Szentírásban válik a keresztyén ember számára valósággá és pedig azért, mert maga Isten az, aki a Szentírásban ma is bizonyosságot tesz a maga valósága, hatalma és tekintélye mellett.

3. Ebből kifolyólag minden személynek annyiban van tekintélye, amennyiben hitében meg tudja ragadni Istennek a Szentírásban kijelentett akaratát és arról beszédei és cselekedetei által bizonyosságot tud tenni. Miért ismerjük mi el a reformátorokat tekintélyeknek? Azért, mert kétségkívül felismerjük életükön és tanításukon, hogy nem hűtlen, hanem *igaz sáfárai voltak Isten Igéjének*. Nem személyiségük külső hatalmát vagy emberi nagyszerűségeit csodáljuk, hanem Istennek bennük, cserépedényekben megjelent kegyelmét. És mellettük ebben az értelemben elismerjük mindazoknak tekintélyét, akiknek életén kétségkívül meglátszik a kegyelmes Isten munkája. És ebben nem zárkozunk el saját egyházunk falai közé.

4. Az egyéni tekintély elismerésénél azonban mindig fentáll az a veszedelem, hogy azok az emberek, akik a másik embert tekintélynek ismerik el, a tekintélyes személy értékelésénél tévednek. Ennek elkerülése végett alkotja meg a református egyház a maga *hitvallását*, amelyben tömör foglalatát adja a Szentírás alapján mindannak, amit a keresztyén embernek hinnie és cselekednie kell. A hitvallást az egyház legmagasabb testülete: a zsinat alkotja, hogy abban az egyház hívei elé odatartsa a hit emberileg megalkotható normáját. Az egyházban a hitvallás legjelentősebb bizonyosságtétel mindarról, amit az egyház a Szentírás alapján Istenről, az ő munkájáról és az embernek Istenhez való viszonyáról vall. *A hitvallás, mint bizonyosságtétel fölött egyetlen tekintély: a Szentírás áll, annak alapján lehet azon egyedül változtatni, de sohasem az egyeseknek, hanem az egész egyháznak mint hívő közösségnek.*

A Biblián felépülő és azzal tartalmilag összességű hitvallás tekintélye alapján kell az egyház minden munkáját állandó *ítélet alatt tartani*. Az egyházi munka, az Ige hűséges és tiszta hirdetése nem közvetlenül a hitvallásra, hanem a Szentírásra épül, de a hitvallás, mint az egy-

ház egyelemének igaznak elfogadott Igéről való bizonyosságtétele a mértéke annak, hogy az egyház munkája valóban megfelel e Isten Igéjének? T. i. az Ige szolgáit, amint azt a szektáskodóknál lehet látni, igen gyakran fenyegei az a veszedelem, hogy nem az egész Szentírást, hanem csak egyes szavait vagy részeit magyarázzák, vagy a Szentírás egyes helyeit nem magával a Szentírással értelmezik. Ez ellen a veszedelem ellen csakis a Szentírás belső egységét kifejező hitvallással lehet védekezni.

A reformáció egyházat tehát nem engednek tág önkényt minden szabadon tanításnak és munkának az egyházban, hanem a Szentírásón felépülő hitvallásban normát és tekintélyt állítanak minden tévedéssel szemben. A hitvallás tekintélye mindig a Szentírásón alapszik.

5. Mivel az egyház a világ térbeli, időbeli és emberi viszonyai között él, szükséges, hogy az egyház olyan rendet alkosson, amelynek keretei között az egyház térben, időben és emberek között lefolyó munkája a legsikeresebb legyen. Ebből a szükségből születik meg az egyház belső és külső rendjét és viszonyait szabályozó *alkotmánya* és azon felépülő *törvénye és törvényes rendje*. Ez a rend az egyház szolgálata Isten Igéjének érvényesülése érdekében. Az egyháznak nemcsak azon kell fáradoznia, hogy az Igét minél tisztábban és határozottabban hirdesse, hanem azon is, hogy ez a szolgálata a legteljesebb rendben történjék, ezért kell megállapítani, hogy hol, mikor, kik által végeztessék az egyház egész munkája és miképpen viszonyuljanak az egyház különböző szervei egymáshoz és az egyházon kívüli más társadalmi formákhoz. *Az egyházi rend és a rendet szabályozó törvények szintén tekintélyek az egyházban, ezeket mellőzni, vagy ezek ellenére vezetni az egyházat nem lehet, azonban jól kell látni, hogy ezek az intézmények és intézkedések céljukat nem önmagukban, hanem az egyház munkájában találják meg és tekintélyüket felülről, Isten Igéjéről kapják. Az egyházi törvény és törvényes rend alapját képező alkotmánynak szervesen kell a hitvallásra, annak szellemére felépülnie és azon keresztül a Szentírással szerves kapcsolatba kerülnie.* Ezek szerint a hitvallásnak mindig nagyobb tekintélye van, mint az egyházi törvénynek és alkotmánynak, viszont az egyházi törvényt feltétlenül kormányzati normának kell elismernünk. A törvény és a törvényes rend felületes és egyénieskedő lekicsinylése helyett annak megtartásáért és ha úgy látjuk, hogy a hitvallással ellentétben van, törvényes keretek közötti megváltoztatásáért mindent meg kell tennünk.

Mivel az egyházi törvény az egyház idői, térbeli és emberi viszonyait szabályozza, sohasem olyan állandó érvényű, mint a hitvallás, amely a Szentírás alapján az örökkévaló, igaz hit normája kíván lenni. Az egyház idői viszonyait szabályozó egyházi törvény és az egyház

örökkévaló alapjaira mutató hitvallás természet-szerűleg áll egymással dialektikai viszonyban, mert hisz az egyház az idő és örökkévalóság között feszülő létfর্মája az embernek. A törvény sohasem lehet felesleges, mert épen általa kell biztosítani az egyház idői voltából következő rendjét, de ennek a törvénynek mindig a fölötté álló hitvallásra kell néznie, hogy annak szempontjai szerint az Ige örökkévaló igényét tudja az idői viszonyok között biztosítani.

6. Végül szólanunk kell az egyház hivatalosainak tekintélyéről. Hitvallásunk szerint az egyház hivatalosai: lelkipásztorok, tanítók, presbíterek és diakonusok, egyházi szolgák vagy Isten szolgálói. Csak *szolgák*, tehát nem urak, nem uralkodók, akik emberi hatalommal közveletlenek Isten és ember között és önkényes tetszésük szerint kormányozzák az egyházat, de az egyház és Isten szolgálói, kiket minden igazi egyháztagnak úgy kell tekintenie, mint Isten titkainak sáfárait.

Az egyházi szolgák igenis tekintéllyel rendelkeznek a reformált egyházakban és pedig azért, mert Istennek és egyháznak szolgái. Hitvallásunk szerint maga Isten küldi a szolgát az egyházi szolgálatra és az egyházat arra hívja fel, hogy azt, akit ő elválasztott és elküldött, az egyház hívja el a szolgálatra. Jól kell látnunk, hogy Isten nem ruhazza ezekre a szolgákra a maga hatalmát, hanem mint mester a szerszámot, használja őket, de mivel Isten maga használta ezeket a szerszámokat és a maga dicsőségének és kegyelmének szolgálatára használja, mint Istennek szolgálóit kell őket megbecsülnünk. Isten az egyházra bízta az Ige szolgálatát, az egyház pedig szolgálókat választ, hogy azok az egyházra bízott Igét nyilvánosan az egyház törvényes rendje szerint szolgálják. Az egyház hivatalosai tehát az egyház szolgálói, magát az egyházat nem tisztelik és az egyház tekintélyét vetik meg azok, akik az egyház szolgálóinak nem adják meg azt a tekintélyt és tiszteletet, amelyre ők jogosan számítnak. Természetesen ebből az elgondolásból az is következik, hogy a szolgálóknak is mindent meg kell tenniük, hogy a szolgálatban hűeknek, maguk viselkedésükben pedig példamutatóknak mutatkozzanak. De hitvallásunk azt is kiemeli, hogy az egyházi szolga szolgálatának minősége és sikere nem függ az ő személyes magatartásától. Isten az alkalmatlan szolgáló által is elvégzi a maga munkáját, viszont az egyház bírói és fegyelmező munkájának mindent meg kell tennie, hogy az egyház az eltévelyedett szolgálókat jobb útra térítse és végül ha kell, Isten nevében, mint rossz pásztorokat el is űzze a nyáj mellől,

Az egyházi szolga igazi tekintélyét a szent tudományban, a theológiában való jártassága, az Ige hirdetésben való hűsége, hívő, engedelmes élete és a szolgálatban való jártassága és alkalmassága adja meg. Vigyázniok kell az egyház

szolgálóinak arra, nehogy ezeken kívüli más valóságok: vagyon, világi foglalkozás, születési rang, világi hatalom alapján akarjanak az egyházban tekintélyre szert tenni. És vigyázniuk kell az egyháznak is arra, valamennyiszer hivatalnokokat választ, hogy a jelölteket nehogy a fenti hamis szempontok szerint válassza el. A hitvallás pontosan megjelöli, hogy kik alkalmasak az egyes hivatalokra.

Összefoglalóan megállapíthatjuk tehát, hogy a reformált egyházak minden kétséget kizáró módon törekednek arra, hogy az egyetlen igazi tekintélynek Isten szuverénitásának érvényét szerezzék. Isten szuverénitásának valóságát a Szentlélek által a Szentírásban ismerik fel. Az egyház hivatalnokainak, hitvallásának, munkájának, törvényes rendjének annyiban van tekintélye, amennyiben az Igére támaszkodva és a Szentléleknek engedelmeskedve Isten feltétlen tekintélyének érvényesítéséért küzdenek. *Minden tekintély Istené, de annyiban az egyházé és alkotásaié, munkájáé és hivatalnokaié is, amennyiben az egyház kizárólag és állhatatosan Isten Igéjére figyelve és a Szentléleknek engedelmeskedve él.*

II.

Miután valamennyire tisztáztuk az egyházi tekintély kérdését, egészen röviden utalnunk kell arra, hogy miképpen viszonylik ehez a tekintélyhez a külső világi tekintély, amelyet az állam vagy a társadalom más szervei hordoznak?

Hitvallásaink, a reformátorok Szentírásán alapuló tanításával egy értelemben, határozottan elismerik a világi hatalmasságok tekintélyét és hatalmát azokon a területeken, ahol annak körét Isten Igéje határozottan megvonta. Hitvallásunk vallja, hogy minden magisztrátus vagy felső hatalmasság az Istentől rendeltetett az emberi nemzetnek békességére és esendőségére. A jó világi hatalom sokat használhat, a rossz pedig árthat az egyháznak. Isten a világ külső rendjét, a gonoszok fékentartását, a polgári élet védelmét, az egyház tagjai külső szükségéről való gondoskodást, az ítélkezést, az élet és vagyon védelmét az államra és a polgári hatóságokra és testületekre bízta. Mivel ezek Isten rendeléséből végzik ezt a munkát, az igaz keresztyéneknek az állam munkáját támogatnia és segítenie kell. A hitvallás szerint mint Isten szolgáját kell a magisztrátust a keresztyén embereknek tisztelniük.

Az egyháznak, mint az Ige hirdetésével megbízott közösségnek mindent meg kell tennie, hogy a világi hatalmasságok tekintélyének elismerésére tanítsa a népet, viszont mindig figyelmeztetnie kell a világi hatalmasságokat arra, hogy mi az ő sajátos hatalmi területük, ha azon túl lépnének vagy azt Isten akaratával ellenkezően töltönnék be. A keresztyéneknek meg kell adniok a császárnak mindazt, ami a császáré, de ha a császár azt követelné magának, ami

az Istené, azaz, ha a hit dolgaiba emberi hatalmánál fogva beleszólana, az egyháznak inkább kell Istennek, mint a császárnak engedelmeskednie.

Az egyház tehát elismeri a világi tekintélyek jogosultságát a maguk helyén, sőt mindent megtesz, hogy a polgári hatóságok Istentől rendelt munkájuk elvégzéséhez szükséges tekintélyét megőrizze és növelje, de mindig tiltakozik, valahányszor a világi tekintély az egyházban akar magának érvényt szerezni. A református egyházak csakis akkor tudják igazi Istentől nyert tekintélyüket megőrizni és tudnak annak érvényt szerezni, ha minden más tekintélynek az egyházban való érvényesülése ellen harcot folytatnak. Ezt tették a reformátorok és és hitvalló őseink is, valahányszor a kényszer

erre vitte őket. Ma különösen fontos ezt a kérdést világosan látni, mert a mi egyházunkhoz hasonló, hitben szegény, hitvalló bátorság hiányával küzködő egyház mindig szabad prédája lehet az egyház lényegétől és isteni hivatásától idegen érdekek mohóságának.

Egy útja van az egyház tekintélye visszaállításának: Bátran és határozottan keresni Isten akaratát és annak érvényt szerezni minden megalkuvás és emberi tekintet nélkül. A hitvalló egyház és a hitvalló egyház hitvalló szolgáló vallástételén keresztül az egyetlen tekintély, Isten szuverénitása jelenik meg a történelemben, úgy, ahogy az a reformációban is történt és terem, ha kell új viszonyokat, új gazdasági, kulturális és politikai helyzetet is.

Ldszlv Dezső.

A reformáció és a néppel való közösség.

Erdélyi észjárás szerint „nép“ alatt értjük elsősorban a falusi földműves emberek összességét. Tehát a néphez tartoznak azok, akik még közvetlen kapcsolatban élnek a földdel, a természettel, a tájjal és a vidékkel. Már tágabb értelmezése a nép fogalmának az, amely a néphez tartozónak veszi a kézműves kisiparost is, körülbelül azzal a gondolkozásmóddal, hogy ez a társadalmi réteg is még közvetlen kapcsolatban él az őt körülvevő világgal, tehát helyhez kötött, van benne valami természeti vonás, szemben a már proletársorsra jutott, hánytvetett nomádizáló ipari munkássággal szemben. Van azonban már annyira tág értelmezése is a nép fogalmának, mely ezt a nomádtömeget is a néphez számítja. Kétségtelen azonban, hogy a népnek ez a három fogalmazása három különböző minőségű csoportra vonatkozik, amelyet ma még csak a szemléleti síkban tudunk egységbe fogni, de amely életfolytatásában, szociológiai alkatában élesen szemben áll egymással.

A reformáció a három koncepció közül még csak a két elsőt ismerte. Erre utal Luthernek az a tanítása, hogy tulajdonképpen csak két, Isten akarata szerint való ősfoglalkozás van: a földművelés és a kézműipar, tehát a szociológiai értelemben vett nép fogalma alá csak a földművelést és kézműipart űző emberek csoportja tartozik.

Ha a nép fogalmát tisztázni akarjuk, nyilvánvalóan mindenekelőtt az tűnik ki, hogy a nép az embereknek az a csoportja, amely a földi természeti életfeltételekkel a legközvetlenebb kapcsolatban van, amely elsősorban ábrázolja az embernek a földhöz kötöttségét, letörülhetetlen természeti jellegét, létbevágóan érzi, hordozza annak a tudatát — még ha kifejezni nem is tudja —, hogy mennyire függ az emberi élet a föld termékenységétől, a természet kedvezé-

seitől és mostohaságaitól, a napfénytől, az esőtől, általában az időjárástól, de azt is, hogy mennyire összefüggésben áll az emberi élet a népek közötti társadalmi és politikai feszültséggel, a javak kicserélésének igazságos elrendezésével, a termékek, termények beszerzésének kedvező vagy kedvezőtlen voltával.

Az így értelmezett néppel szemben, vagy legalább is rajta kívül állanak azok az emberek, akik közvetlenül vagy a kulturának, vagy a szervezett civilizációnak a szolgálatában élnek, akik tehát ú. n. értelmi-szellemi munkát végeznek, vagy pedig a gépiesített nagyipari vállalkozások irányított részletmunkáinak értelmes eszközei. Ha ezeket az utóbbiakat is a nép fogalmához számítjuk, több-kevesebb joggal, akkor a nép fogalmán csak az ú. n. műveltek maradnak kívül és állanak tényleg szembe a néppel. És hiába tagadjuk, mert *kívül* állanak, sőt *szembe* állanak azzal. Ezt igazolja a történelem, amelynek hőmpölygő nagy széles áradatában a nép mindig csak természeti-társadalmi adottság volt, amely eszközét és anyagát képezte a magasabb történelmi alkotó munkának, mint a politikának, a fegyveres hatalomnak, a tudománynak, művészetnek, a vallásnak. Ezt a nagy törést, amely a népi társadalom és a vezető, szellemi irányítást végző társadalom között minden időben fennállott, az emberiségnek nem sikerült mai napig megszüntetni.

Ebből a nagy törésből támadt az emberiség életének a legnagyobb és legsúlyosabb sebe, amely mai napig ebed, gennyezik, lázassá, kórságossá teszi az emberi élet minden megnyilatkozását. Az egyetlen kísérlet ennek az irtózatos sebnek a gyógyítására csak az volt, amelyet a keresztyenség kezdeményezett. Az egyetlen orvosság csak az volt, amelyet az evangélium adott. Miután azonban az evangélium is emberek, emberi intézmények kezébe került

és emberek irányították annak a használatát, ez az orvosság is elvonatott és mellőztetett. A keresztyénség már a III. században olyan törést szenved, amelynek következtében az evangélium helyébe a tan, a hívők gyülekezeti közössége helyébe az intézményes egyház, az apostolok és atyák helyébe a monárkhikus hatalmat gyakorló püspök lép. Ezzel megindul egy olyan folyamat, amely azzal végződik, hogy kialakul a hierárchia s a püspökök, papok, szerzetesek élesen megkülönböztetetten szembe kerülnek a laikusokkal s ezek is tovább különülnek, míg az urak is kiválnak közülök s ők is szembe állanak a néppel. A nép ismét magára marad. Még csak egy kísérlet történik a néphez való közeledésre: az, amely az Asszisi Ferenc nevéhez fűződik s az ő nevéhez kapcsolódó franciskánus szerzetesi mozgalom reformja. Míg a középkor végén ez is elszunyad. Emlékeit, nyomait találjuk fel ennek a Vicliff, Wald és Husz nevéhez fűződő előreformatori törekvések missziói buzgalmában.

A néppel való közösség gondolata erőteljesen, merőben evangéliumi szellemben a reformációban jelent meg. A reformátorok nem ismernek más közösséget, egyedül „Isten népének” közösségét. Tehát nem akarnak tudni a puszta „nép”-ről, hanem csak „Isten népéről.” A természeti, földi feltételekhez kötött nép fogalmán túl, az Isten tulajdonává vált, sőt a Krisztus által az Isten tulajdonává tett nép fogalmához térnek vissza. Az „Isten népe” az a körül nem határolható közösség, amelyen belül megszűnik az úr és szolga, a zsidó és a görög, tehát a társadalmi és a nemzeti különbség. Itt a kapcsolatot a néppel nem a társadalmi igazság belátása lehetségesíti, hanem maga Isten a Krisztus által. Krisztus maga „az elsőszülött sok atyafi között” (Róm. 8:29), hogy azok az ő „ábrázaláshoz hasonlatosak legyenek” (Róm. 8:29). Az Isten népe közössége nem egy természeti adottság, hanem a Krisztus által megváltottak és a Krisztusban kiválasztottak gyülekezete: ekklézsiája. Amint a reformáció megismerte és tanította a Szentírás alapján, hogy az „Isten népe” az igazi népközösség, megszűnt mindenféle különbségtétel, szétválasztás a nép és műveltjei között s ahogy Isten és ember között Krisztuson kívül nincs szükség senki más közbenjárója, épenúgy azok között, akik Istenhez tartoznak, nincs szükség senki más közvetítőre, aki az egységet létesítené, egyedül Jézus Krisztusra. Azok, akik Krisztusban vannak, valamennyien új teremtmények, akik mint ilyenek, valóban más és új minőséget nyertek, amely minőség megszüntet minden olyan különbséget, amely széttagoltságot, vagy éppen megosztást eredményezne.

A reformáció a néppel való közösség bibliai elvét nemcsak proklamálta, hanem gyakorolta és meg is valósította. Nem szükség éppen a kereszthordozó egyházakra gondolnunk, mint

pl. a francia hugenottákra, vagy a holland „koldusokra”, vagy a gályarabságot és börtönöket szenvedő protestánsokra, hiszen ezeket már a mártíromság is egyekké tette, de gondoljunk a német protestántizmusra, amelyben a fejedelmek és a hitvalló polgárok, vagy a skót puritánizmusra, amelyben — különösen a presbitéri elv alkalmazása folytán — az egész skót nép és vezetői egyekké lettek. Mindezt annak tulajdonítjuk, hogy Isten az ő Szentleke által új, közös, egyetlen fundamentumot vetett, amelyen egyes népek vagy nagyobb népközösségek nemcsak megtartatnak, hanem egybe is fogatnak a Krisztus által.

Fájdalom, a reformáció által elért eredmény, a gyülekezeti közösségbe beömlő világiás szellem miatt ugyanúgy elveszett, mint ahogy az első keresztyén gyülekezetek teljes szeretetközössége oda lett. És azóta is ez a folyamat csak tovább haladt s mindenféle liberalizmus és demokrácia ellenére is a távolság a műveltek és a nép között csak nőtt, míg oda jutottunk ismét, hogy a néppel való egység legfeljebb ünnepi leereszkedésben nyilvánult és nyilvánult meg.

A reformáció által létrehívott protestántizmus ma is tiltakozás minden kizárólagos szellemű megkülönböztetés ellen és bizonyágtétel amellett, hogy akiket pedig Isten az ő Szentleke által felvett az ő népének közösségébe, azokat bármiféle emberi szempontból szétválasztani Isten elleni bűn. Ezt a szempontot ma ismét erőteljesen képviselni kell az egyházban, ha hitek akarunk lenni a reformációban nyert nagy örökséghez. Ez különösképpen szól hozzánk, ismét kereszt alatt élő egyházhoz. Szól nem mint valami okos és célszerű emberi belátás, hanem mint isteni parancs. Mi a néppel való egységet ma nem bizonyos nemzeti érdekből, nem is demokratikus jelszavak alatt kell követeljük, hanem annál a kötelezősneél fogva, amely a mi hitünkéből folyik, hogy *Isten felvett minket az ő népének közösségébe.* Mi nem egyszerűen a nép, a népi fogalmát ismerjük, mint valami korszerű követelményt, hanem mi a mi népünket úgy ismerjük és csak úgy akarjuk ismerni, mint Isten népét.

T. S.

Három könyv van, amelyből minden tudásomat merítettem. A természet könyve, Shakespeare és a Biblia. Vidd be a bibliát házádba és beviszed vele a férj szeretetét, a feleség hűségét, a gyermek engedelmességét, megenyhíted a család baját, megszaportod a család örömét.

Arany János.

A dunántúli evangélikus egyházkerület területén 375 iskolában minden nap ugyanaz az ige hangzik el, mert kötelezőleg elrendelték a lezakitis iskolai gyermeknaptár bevezetését.

KERESZTYÉN KRITIKA

Látási hibáink.

2. A szűk látókör és általánosítás veszélyei.

Mai helyzetünk egyik szerves következménye a szűklátókörűség. Nem látunk más, csak magunkat, saját nyomorúságunkat, saját gyülekezetünket, községünk bajait és azt gondoljuk, hogy senki sem olyan nyomorult, mint éppen mi. Meglátunk egy súlyos és nagy kérdést az egyház életében, minden erőnket annak megoldására fordítjuk, valósággal égünk, hogy valamit tenni tudjunk és munkánkban nincsen semmi eredménye. Szeretnénk, hogy ugyanazt a kérdést mindenki hozzánk hasonló végzetességgel lássa és ha mások a mi kérdésünk iránt érzéketlennek bizonyulnak, akkor már kételkedni kezdünk atyánkfial keresztyénségében és hűségében. A szűklátókörűség miatt elvesz a belső bizalmunk és bizalmatlanná válunk másokkal szemben.

De éppen ilyen veszedelmes a másik véglet, az általánosítás is. Észreveszek egy-két rokonjelenséget és azonnal kész vagyok az ítélettel, megállapításon érvényét kiterjesztem minden hasonló emberre, vagy jelenségre. Végeredményben az általánosító ember is szűklátókörű, a maga szűk látókörén belül látott meg valamit, de látásának érvényét olyan területekre is érvényesíti, ahová személyes megfigyelés által nem hatolt be, ahol tehát azok nem érvényesek.

Különösen konferenciákon, hozzászólásokban és személyes beszélgetésekben lehet ezzel a két hibával találkozni. Ez a két látási mód szerfelett veszedelmes nemcsak azért, mert a dolgoknak torz képét adja, hanem azért is, mert az egymás közötti életet és kapcsolatokat is megrontja. A szűklátókörű ember bizalmatlan, az általánosító pedig mindig másokat gyanúsító ember szokott lenni. Az egyházban mindkét bűn ellen határozott harcot kell indítanunk. Ennek pedig csak egy lehet az útja; gondolkodásunkat Isten Igéje alapján megzabolázni és felelősséget hordozóvá tenni.

Miután sajátos egyházi gondolkodásunkról van szó, nagyon könnyen megtalálhatjuk a szűklátókörűség és általánosítás közötti keskeny utat, amelyen haladnunk kell. Mi az egyház egy bizonyos pontján állunk, annak egy bizonyos munkáját végezzük, egy bizonyos betegségével nézünk szembe. Isten Igéje azt parancsolja, hogy saját helyünket és feladatunkat teljes felelősséggel tekintsük át, ismerjük meg és töltsük be. Ez pedig az egyházi élet természetéből kifolyólag, mivel az egész egyház egy test, azt jelenti, hogy sajátos munkánkat az egyház életének egészében nézzük. Ha ezt tesszük, azonnal látjuk, hogy mások is vannak hasonló helyzetben és ezek nekünk tanácsot és testvéri támogatást tudunk nyújtani. Így kitaláljuk a bizalmatlanság helyén a munkaközösség.

Az általánosító embernél úgy látszik, mintha az egész egyházat és annak minden munkáját, vagy rokonmunkáit mindenestől ismerné. Eppen az a bűne, hogy mindez csak látszat. Nem tesz mást, mint szűk egyéni tapasztalatainak érvényét kiterjeszti illetéktelen területekre is. Mit kell tennie az ilyen embernek? Semmi mást, mint a maga részletében, minden általánosítástól mentesen megismerni az egyház életét, egyéneiben, különböző munkáiban. Aki ezt megteszi, azonnal látja, hogy mennyire nem sablonos, hanem ezer színben változó az egyház élete. Nincs olyan munkása, gyülekezete, munkája, amelyben ne lehetne az Isten kegyelmének minden emberi általánosítást megcáfoló egyéni eseteit látni és szemlélni.

A szűklátókörűségtől és általánosítástól megszabadult ember mindig és minden esetben testvérekre lel, akikkel együtt munkálkodván, megszabadul a bizalmatlanság és gyanúsítás férgétől.

Egyházi életünknek annyi nyomorúsága származik a szűklátókörűségből és általánosításból. Nekünk határozott harcot kell e két bűn ellen indítanunk. A gyö-

zelmet az egymás és egymás munkája iránti bizalom fogja jelenteni. Az evangélium egyben a legszemélyibb megszólítása Istennek, amellyel az emberek általános tömegéből kiemel és egyben a legszélesebb távlatokat megnyitó új látási alap. Megbékéltetvén Istenrel a legboldogabb bizalmat önti a szívembe és összekapcsol a hit hozzád hasonló cseléddel. Nem gyanúsításra, hanem felelős és komoly kritikára szólít és megtanít arra, miképpen lehet még a feddést és dorgálást is édessé és ami a legfőbb, építővé tenni. — 8.

Egyházunk Munkája

Évmegnyitó ünnepély a theologiai Fakultáson.

Október 3-án d. e. fél 12 órakeresztény theologiai fakultásunk ez évi munkájának ünnepélyes megnyitása. Vásárhelyi János püspök távollétében Dr. Tavasz Sándor püspökhelyettes tartotta az évnitő bibliamagyarázatot. Lukács ev. 12:1—12 alapján a képmutatás, gyávaság és hittagadás bűnével szemben az igazi, bátor és hitvalló egyház és egyházi munkás képét állította szembe. Képmutató, gyáva és hitkockázat nélküli keresztyénségünknek metsző bírdátja szervesen ment át az igaz református egyház programjának megújításába. A püspökhelyettes bibliamagyarázatához hasonló erővel és világossággal szólott Dr. Gönczy Lajos igazgató évnitő beszéde is. A hatalmas értekezéssé nőtt megnyitó beszéd a választás elé érkezett lelkesnevelés kérdésével foglalkozott. Kmutatta, hogy az V. theologiai tanfolyam szükségét miben látják azok, akik nem a református gondolkodás szerint Isten Igéjéből, hanem az ember idői szükségéből indulnak el, ennek a szempontnak érvényesítése miképpen sekélyesíti el az egész theologiai nevelést és lelkipásztori tekintélyt és milyen károkat fog eredményezni, nemcsak az egyház, hanem egész népközösségünk életében is. Majd megvilágította a lelkipásztor képzés igazi hitvallási alapelveit és feltételeit, határozottan mutatván rá arra, hogy mit jelent az Istenországja szempontjai szerint készülni fel gazdasági és más emberi szükségek szolgálatára. Határozottan állást foglalt amellett, hogy a lelkipásztor-képzésnek egyetlen intézmény keretében kell lefolynia, mert különben a nevelés olyan szükségesség egységét nem lehet biztosítani. Inkább az egész theológiát vigyék le Nagyenyedre, minthogy annak egy évfolyamát kiszakítsák az anyaintézet kebeléből.

A nagyon határozott felfogást tükröző szép évnitő ünnepély utolsó pontja a fiatal theologiai hallgatók fogadalomtétele volt.

A kényelem szeretete bűn és veszedelem. Tehát a kényelmes élet megvetése a legnagyobb, legszükségesebb és legértékesebb nemzeti tulajdonságok egyike.

Mussolini.

A Tiszai Evangélikus Egyházkerület elhunyt püspökének, Geduly Henriknek utódát, dr. Domján Elekét beiktatták püspöki hivatalába f. é. szept. 7-én.

A magyarországi protestáns sajtószolgálat egy határozott lépést tett a protestáns napilap létesítése felé. Magyar Értesítő címen öndílló könyomatost létesített. Így minden országos vonatkozású, a napi sajtót érdeklő és illető hirt a jövőben erre a címre kell küldeni: Farkas Sándor szerkesztő. Mátyásföld, Arany J. út 32.

Köből kenyér.

„A kövek változzanak kenyerekké“. E szavakat az Ördög súgta Jézusnak. S az Ördög szava szálóigévé lett. Sok száz élő embernek a fülébe jutott. Ma már az egész világon sok ezer ember mondja: a kövek változzanak kenyérré. Mert nem elég a kenyér sehol.

Az év minden hónapjában aratnak a föld valamely részén. S a kenyér mégsem elég. Karácsonykor, mikor nálunk hótakaró fekszik a búzaföldeken, Abesszíniában, Eritreában, az újonnan elfoglalt Olasz-Kelet-Afrikában aratnak s márciusban, mikor mi vetjük a búzát, már vigan aratnak Argentínában és csépelnek Indiában. Ausztrália, Amerika után a világnak legnagyobb búza-termelője, januárban arat és novemberben Délamerika és Peru önti a búzát. Romániában egy évben átlag negyvenezer vagon búza terem; Kanada és az Egyesült-Államok nyolcszáznegyvenezer, Argentina 250 ezer, Ausztrália 400 ezer vagon felesleges búzát termel minden évben. Nagyvárosokban hatalmas kenyérgyárak vannak, ahol gépekkel szítálják a lisztet és gépekkel dagasztanak. Van olyan sütőkemence, amelyekben minden órában 1300 kenyeret tudnak megsütni, egy nap alatt pedig 10–15 ezer kenyeret.

Es mégse elég sem a búza, sem a kenyér.

Egy magyarországi iskolában az orvos megvizsgálta 1992 gyermeket. Megállapította, hogy minden gyermek testén háromféle hiányosság van. A legtöbb baj abból származik, hogy a gyermekek nem esznek elég kenyeret. A múlt esztendőben 350 ezer mezőgazdasági munkanélküli volt Magyarországnak, kiknek egész esztendőben nem jutott még egy darab kenyér se. Más országokban is a munkanélküliek egész serege nem eszik kenyeret, mert nincs. Nem azért nincs, mert nem terem elég búza, vagy nem sütnék eleget a pékek, hanem azért, mert amit sütnék és termelnek, azzal *nem úgy sáfárolnak, ahogyan kellene*. Egyfelől halomra rothad és penészedik a kenyér. Másfelől éhségtől lesóványodott és beszélni alig tudó emberek mondják, kérik, imádkozzák: legyen kenyér. Utak mentén rongyosan nyújtják sovány, reszkető kezüket a gyermekek kenyérért. Felöntött férfiak és családapák lopni indulnak, hogy gyermekeiknek kenyeret szerezzenek.

Változlassd a követ kenyérré, mondotta az Ördög. Ma milliók ajkából szakad föl e sátáni követelés, mert az éhes gyomor enni kíván. Oroszországban, Kinában és Indiában milliók halnak meg éhen, ugyanakkor száz meg száz vagon búzát dobnak a tengerbe, mert az államok nem tudnak belőle annyi pénzt csinálni, amennyit szeretnének.

Oroszországban egy falusi embernek volt egy kis földje. Állatjai nem voltak. Felesége húzta az ekét. Így szántott. A gyerekek pedig botokkal ütötték szét a göröngyöket; így boronált. Tavaszra szép búza lett a földön. De az állam lefoglalta a termést. A család éhezett. A gyermekek nem kaptak kenyeret. Hiába kérték; hiába imádkoztak. Az apa nem tudta már túrni családja haldoklását; elindult, hogy a saját búzájából hozzon valamit haza. Éjjel mehetett csak. Lopakodva. A szovjet emberei így is évszrevették. Ott rögtön agyonlőtték az embert, a családot pedig Szibériába száműzték. Eddig meghaltak. Mert nem kaptak kenyeret. Pedig az országban minden hold földön 8 mázsa búza terem. Az egész világon 10 millió munkanélküli ember van, akiknek nincs kenyérük, mert *nem adnak alkalmat arra, hogy becsületes dolgozással és munkával megszerezzék gyermekeik, feleségük és saját maguk részére a mindennapi betevő falatot*. Milliók zokogják: legyen kenyér. Egyetlen jajkiáltás a világ, egyetlen kéztördelő mozdulat, egyetlen roppant fenyegetés.

Azoknak a szíve, akiknek van, vagy volt kenyérük, kövé változott. És a köből nem lesz kenyér.

Kenyerről beszélünk, de azt értjük alatta, amiből az ember él. Azt értjük, hogy az egész világon millió meg millió ember van, akiknek nincs meg az a bérük és jövedelmük, amit becsületes, lelkiismeretes és hűséges

munkájuk után megérdemelnének. Gyárban, vagy búza-földeken, hatalmas birtokok holdjain, irodákban, vagy földalatt dolgoznak az emberek. Feszül az izom, pattan az ideg, izzik az agy, törik a test, sorvad a lélek, hogy legyen meg a méltó megélhetés. És kenyér mégis kevés kerül az az asztalra. És a gyomor ritkán lakik jól.

Aki minden délben szép fehéren terített asztalhoz ülhetsz, kedves olvasó, vajjon feltör-e a hála ezért a szívből? Sokan vetettek. Most aratnak és csépelnek. Ez egész rendén van így. Istennek legyen hála, hogy Erdély földjén megáldotta a munkát. Aki megdolgozott, most meg is kapja a jutalmát. De meg kell hallani azt is, hogy milliók azt kívánják, hogy bárcsak kenyér lenne minden köből, hogy ők is ételhez juthassanak.

Igaz. Nem csak kenyérről él az ember, hanem Istennek minden Igéjével, ami az Ő szájából kijön. De aki éhes, annak nem elég a szép szó és nem elég a beszéd. A gyomor kenyeret kíván és nem prédikációt. Aki hat napon át egyszer sem lakott jól, annak a hetedikén már süket az éhségtől a füle és nem hallja meg még Isten szavát se.

Nekünk van. Annyi, amennyit Isten adott. Kinek bővebben, kinek szegényebben. Vannak olyanok, akik egyszerre két-három darabot esznek. Vannak olyanok is, akik a napi egy darabot is hálásak. Mi volna, ha megosztanók a kenyérünket! De vigyázni kell! A kegyelem kenyér nagyon keserű. Nehogy valaki azt higgye, hogy kegyet gyakorol akkor, mikor alamizsnát ad az éhezőknek.

Angliában van egy keresztyén katonaság: az üdv-hadsereg. A nyomorúságon akarnak valamit segíteni. Londonban, úgy éjfél felé összegyűlnek a Themze egyik hidja alá az éhezők. Rongyos, szegény népség. Férfiak, asszonyok, öregek, fiatalok. Minden uccából csörge-dezik a nyomorpatakocská, hogy sodró árrá dagadjon. Otthontalan emberek ezek, akik egy kibérelt szalmazsákon élnek. Ez az otthonuk. Azt sem tudják, hogy létezik ágy is a világon. Mikor együtt vannak, az üdv-hadsereg emberei egy csésze forró kávét és egy-egy darab kenyeret adnak mindenkinek. Egyetlen éjjel 1300 embert lehetett megszámolni. 15 éves gyerektől, 70 éves öregig. Boldogan fogadták és hálásan az adományt. Mert az *éhező kezek imára kulcsolódtak az adakozó kézzel*.

Jézus tanított egy alkalommal. A sokaság szájátva hallgatta. Este felé megéhezett a sokaság, hogy még a tanítványok is észrevették és figyelmeztették mesterüket, hogy engedje már el őket, hogy ételt vennének magukhoz. Jézus megszidta a tanítványait, hogy miért háritják el maguktól a felelősséget és miért nem adnak inkább ők enni. A tanítványok azzal védekeztek, hogy nekik magoknak sincs egyebtől, csak öt kenyérük és két haluk. De Jézus elvette tőlük azokat. Feldarabolta. Azután *imádkozott*, hálát adván, hogy van egyáltalán mit enni. Majd szétosztotta az ételt. A két halból és öt kenyérből 5000 (ötezer) ember lakott jól. És 12 teli kosár maradókat gyűjtöttek össze.

Ez, a kenyér elosztásának csodája. Ez kell legyen az *erdélyi református étkezési törvény*. Nem azon fordul meg, hogy sok van-e vagy kevés, hanem azon, hogy hogyan? Az élet nem azon fordul meg, hogy teli van-e a kamara, vagy üres, hanem azon, hogy teli van-e a szív Isten iránti hálával és köszönettel. Mit ér a teli csűr, ha holnap meg kell halni! Mit ér a felhalmozott pénz, ha holnap meghal egy gyermek vagy hitvestárs és koporsót kell vásárolni? Mit ér a teli kamra, ha olyan betegség jön, hogy egész évben egyszer se lehet jóllakni?

Erdélyi falvainkban búgnak a cséplőgépek. Hordják az emberek a búzát, énekelve rakják a teli zsákokat a szekérre, kacagva ömlik az új búza a magtárba. De ha megáll a gép és nem bűg tovább, éhes emberek rimánkodása tör föl.

Vegyük számon: *sáfárok vagyunk*.

R. Tagore egyik meséjében ezt írja: Álmában koldus volt. A falu uccáját járta végig. A gyűjtött alamizsnából tartotta fenn magát. Egy napon, amint az úton vándorog, egy hintó robogott feléje. A királyok királya jöhetett. Boldog volt. Gondolta, most megalapozhatja szerencsését, mert a király észreveszi, bizonyára olyan ajándékot fog adni, ami egész életére elegendő. Tényleg. A fogat megállott előtte. A király kiszállt és feléje ment. Kinyújtotta üres kezét és így szólt: *Mi az, amit adhatsz nekem?* A koldus zavarában nem tudta, hogy mit csinál. Benyult a tarisznájába és reszkető kézzel egy búzaszemot vett ki. Azt odaadta a királynak. A király azután eltűnt. A koldus most úgy érezte, hogy szegényebb, mint valaha. Szomorúan tért haza kunyhójába. Leült a földre. Tarisznája tartalmát maga elé öntötte. A gabonaszemek között egy akkora aranyat talált, mint egy búzaszem.

A gabonaszem, amit Istennek adott arannyá változott. Minden, amit az ember Istennek ad, az arannyá változik.

Legyen a kő kenyér! Ezt mondják és kívánják milliók. *De Isten is megáll ma mindenki előtt. Egész Erdélyben, minden református embere előtt. Azt kértd mindenkitől: Mi az, amit adhatsz nekem?* Ha szívedet, életedet, búzádat, kenyeredet Istennek adod, akkor tudsz adni az embereknek is.

Ekkor a zúgolódó, lázadó ördögi követelés, hogy a kőből kenyér legyen, Jézus imájává változik át: *A mi mindennapi kenyereinket add meg nekünk és mindenkinek ma.*
iff. Kristóf György.

Irodalom és Művészet

Bíró Sándor: Egyetemes történelem.

Ó-kor. Tankönyv az V. fg. osztály számára. Minerva kiadás Koltovsár, 1937. 280 o. Ára 120 lej.

Alapos történelmi tanulmányozás és megfelelő pedagógiai felkészültség alapján írta meg lapunk főmunkatársa: Bíró Sándor középiskoláink V. osztálya számára a világtörténelem első nagy korának, az ó-kornak történetét. A hivatalos szakbirálat minden tekintetben a legmegfelelőbbnek találta ezt a munkát. Mi különösen kiemeljük, hogy a munka világos, szép magyar stílussal, nagyon élvezetesen, sőt érdekesítően van megírva. Teljesen mentes a tankönyvek unott menétől. Nagyon alkalmas arra, hogy nemcsak iskolások, hanem nagyközönségünk is kezébe vegye és olvassa ezt a könyvet. A munka mint egy szerves egészet, mutatja be az ó-kor életét, a különböző népek élete egymásba fonódik és így nagyon világosan kiragyog a történelmi élet mélyebb értelme. Különösen értékes vonása a könyvnek, hogy nagy súlyt fektet az egyes országok művelődési tevékenységeinek ismertetésére, vallástörténeti adatokban pedig olyan gazdag, hogy nyugodtan feleslegessé teheti az általános vallástörténet külön tanítását.

Gyűlekezeti vezetőinknek külön is felhívjuk a figyelmét erre a munkára, mert felhasználásával az ifjúság és felnőttek között végzett kulturális és nevelői munkájunkban ezt a munkát a legszerencsésebben felhasználhatják.
L. D.

Korunk betegségeinek egyik hathatós orvossága éppen az Újtestamentum olvasása. A mi civilizációnk számos nagyságának alapvető olvasmánya ez volt, mert ez az egész civilizációnk alapja is.

Rákosi Jenő.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior

Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

Szőcs Endre, szederjesi lelkész és Siposs Erzsébet szeptember 15-én tartották esküvőjüket.

Mester István, marosvásárhelyi s. lelkész, volt theol. szénior és Farkas Ploska szeptember 7-én tartották esküvőjüket. — Mindkét fiatal szénior párnak melegen gratulálunk és életükre Isten áldását kérjük.

A theologia új széniorául Juhász Istvánt nevezték ki.

Szigethy Béla, külmisziói utazótitkár Bucures-tibe nyert kinevezést, ahol egy új egyházzs. megszerzése vár reá. Utódjául Hegyi Istvánt nevezték ki.

A „Biblia” és nem a „Szent Biblia” címen Londonban egy új biblíát adnak ki.

„Egy olyan biblíát akarunk az olvasó elé tenni — ez a kiadó programja —, amelyet elejétől végtig úgy lehessen olvasni, mint valami regényt. Bármilyen tiszteltreméltóak is a most forgalomban levő egyházi biblíák, a közönség szempontjából az a nagy hátrányuk, hogy theologiai nyelven vannak írva. Csak theologus gyönyörködhetik bennük igazán. A mindennapi ember képtelen ezeket úgy olvasni, mint ahogy például egy napilapot olvas. Ezen a bajon akarunk segíteni. A mi biblíánk ebben fog különbözni az eddigi fordításoktól: ’

Nem ragaszkodunk az eddigi sorrendhez. Az Ótestamentomban például a krónikákkal kezdjük, innen átérünk a zsoltárookra és azután a prófétákra.

Ami próza, az próza marad, ami pedig vers, az vers lesz. A drámai lefolyású részeket dramatizáltuk. Ezek tehát igazi színdarabok lesznek.

A származási táblákat végképpen kihagyjuk.

A nyelvezet a ma élő ember nyelvezete lesz.

Célunk ezzel az új biblíával az, hogy a közönséghez juttassuk az Ótestamentum és az Újtestamentum kincsét. Bizonyosak vagyunk benne, hogy sokkal jobban fogjuk elérni ezt a célt, mint az egyházi biblíák szövegével.”

Eddig négy külföldi kiadó vásárolta meg „A Biblia” kiadást jogát. Ez lesz ugyanis a címe, hogy megkülönböztethessék a „Szent Biblia”-tól.

A Press Radio Bible Service of Cincinnati, Ohio, naponta kétezer amerikai újságnak küld bibliai idézeteket, amelyeket azok naponként közölnek. Ugy számítják, hogy ezen az úton naponta huszonnyolcmillió emberhez juttatnak el egy bibliai verset, évenként pedig négy billió 382 millió lappéldány tartalmaz bibliai idézeteket.

A német rendőrség birodalmi főnöke, a kultuszminiszterrel egyetértőleg betiltotta az összes teologiai akadémiákat és megtiltotta, hogy a lelkészképzés bizottságok a jövőben működhessenek. Így a német egyház többé nincs abban a helyzetben, hogy lelkészeket neveljen magának. Az utóbbi időben igen gyakran előfordult az is, hogy német felekezeti iskolák működését tiltotta be a rendőrség. A lelkészképzés megállítására vonatkozó intézkedések egyelőre csak a protestáns egyházakat sújtja.

Angliában a postaügyi minisztertől olyan bélyegek kiadását kérték, melyen ez a felirat legyen: „Szenteld meg a vasárnapot!”

H I R E I N K

BEVERIDGE VILMOS

Gyásza van a budapesti skót misszióknak. Egykori misszionáriusa, Dr. Beveridge Vilmos skót skót lelkész, hosszú betegség után Aberdeen városában 73 éves korában elhunyt. Ez a szomorú hír Budapesten, sőt szerte az országban sok református szívből fájdalmas rezdülést kelt. Egyházunknak egy igaz barátával kevesebbje van. 1921 február 26-án érkezett Budapestre, hogy a skótok nagyhirű intézetének vezetését átvegye, amely kiváló barátunk, dr. James Macdonald Websternek a háború kezdetén való hazahívása óta skót vezetők nélkül működött. Törékeny egészsége 1932-ben az aktív szolgálat teréről hazájába kényszerítette vissza. Beveridge lelkész a mi egyházunkat is többször meglátogatta.

A Magyar Országos Lelkészegetület Székesfehérvárt tartotta rendes évi közgyűlését. Ravasz László dr. püspök mondta az elnöki megnyitót. — Az emberiség jelentékeny része öspogány gondolatok és dekorációk után kapkod — mondotta a többi között — nem gondolva meg, hogy ezzel népének legszentebb javait és képességeit tékozzolja el. Közül áll a keresztyénség, fájdalom, nem a békeség kötelei által egybeszerkesztve. Sokat foglalkoztatta a református közvéleményt az elmúlt évben a reverzális-kérdés. Arról van szó, hogy a rezervális-harc megbontja és tönkreteszi a magyar társadalom békéjét, azonkívül pusztító hatással van a családi életre. Kijelentem, hogy a rezervális-kérdést nem tartjuk olyannak, amely miatt az egyházpolitikai törvények egész rendszerét változtatás alá kellene venni.

A továbbiakban Ravasz László kifejtette, hogy a keresztyénség a maga egészében fenyegetve van, létében van érdekelve és amelyik státus veszély idején nem találja meg magát, annak az irányzatnak napjai meg vannak számlálva. Végül a magyar református lelkészek elé azt a kötelességet tűzte ki, hogy álljanak meg és tartsanak ki a hit bástyáján, mert ha feladják ezt, nem lesz többé magyar nemzet.

A Magyarhoni Evangélikus Lelkészegetület megbízásából Raffay Sándor dr. bányakerületi püspök emelkedett ezután szólásra.

— A munkatárs készséggel állok itt — mondotta — és ha a gárda kisebb is, mint régen, munkabírása, elhatározottsága nem csökkent. Megfogyva, megtiporva is élünk és élni akarunk.

A beszéd után Ravasz László odalépett az evangélikus püspökhöz és meleg kézzorlással mondott köszönetet beszédéért. Örömmel üdvözli azt a gondolatot, hogy a reformátusok és

evangélikusok együtt haladjanak, együtt alakítsák ki nagy kérdésekben álláspontjukat.

Az országos lelkészegetület jövőévi közgyűlését Debrecenben vagy Budapesten tartja, ugyanakkor református nagygyűlést rendeznek a Magyarországra érkező külföldi református magyarok számára.

A dunántúli és dunamelléki református egyházkerület a balatoni nyaralók lelki gondozásának egységes irányítására fűrdomissziói bizottságot alakított, melynek feladata a fűrdomvendégeknek minél alaposabb tájékoztatása az istentiszteletekről, azoknak összegyűjtése és nyilvántartása.

Az Országos Magyar Református Presbiteri Szövetség az aug. 21-én Székesfehérváron tartott hatodik kongresszusán a reverzális kérdésével kapcsolatosan a következő határozatot hozta:

— *Presbiteri kongresszusunk fájdalommal állapítja meg, hogy Krisztus egyháza ellen az egész világon sőt és szervezett erők léptek fel, amelyek nemcsak erőkifejtését veszélyeztetik, hanem megsemmisítésére törnek. A fenyegető apokaliptikus erők előretörése arra indít bennünket, hogy a különböző hitvallások és kormányzati rendszerek alapján kialakult egyházak és felekezetek egymással való békéje egyháztörténelmien nagy, korszakos eljövételét fokozottan kívánjuk és munkáljuk az Apostoli Hitvallás alapján.*

— *Kongresszusunk kifejezésre juttatja afeletti fájdalmát, hogy ennek a kívánatos békeségnek, a magyar közélet s az egyházak boldog felvirágzásának erős akadálya a reverzális-harc, amelyet végső elkeseredésig fokozott az a körülmény, hogy 1918 óta magyar földön is megszünt a vegyesházasságok szabályozására addig mindig megnyugvással birtokolt jogállapot. Megállapítja kongresszusunk, hogy az 1918 óta Magyarországon is érvényre emelt Codex Juris Canonici-nek a legfontosabb erkölcsi kérdésben: a házasság törvényességében elfoglalt álláspontja a magyar törvényekkel ellentétben áll. A megoldás legtermészetesebb módja a reverzális lehetőségét tartalmazó 1894. évi XXXII. törvényekből a reverzális adását engedélyező első paragrafusnak törlésével, az 1868. évi LIII. t. c. addig érvényben volt idevonatkozó rendelkezései nek visszavonása, amely szerint a vegyesházasságból származó gyermekek közül a fiúk az atya, a lányok az anya vallását követik s ezzel ellenkező bármely szerződés vagy megegyezés érvénytelen.*

— *A magyar társadalom békéje és a magyar keresztyén egyházakban rejlő erők összefogása érdekében kéri Országos Presbiteri Szövetségünk a magyar kormányt, hogy ennek megvalósítására a megfelelő lépéseket tegye meg. Ha azonban bármilyen ok miatt egy ilyen intézkedés nem sikerülne, a következményekért a felelősséget magáról elhárítja, anyaszentegyháza iránt tartozó kötelességből és a halálig tartó hűség p-*

rancsból ünnepélyesen kijelentvén, hogy mindent el fog követni és ihletéssel, fegyellemmel szent örökségünk drága birtokállományát csonkítatlanul megőrzi.

A magyarországi református egyház püspökei, az Egyetemes Konvent határozata alapján körlevéllel fordultak az összes református lelkészi hivatalokhoz. Felhívták a lelkipásztorokat, hogy folyó évi augusztus 22-én, vasárnap délelőtti istentisztelet keretében emlékezzenek meg I. István király személyéről és történelmi alakjáról.

Az angol király elvállalta a keresztyén ifjúsági egyesületek világszervezetének fővédnökségét.

A lengyelországi katolikusok elhatározták az újszövetségnek modern formában való kiadását egyelőre 5000 példányban.

Németországban a kormányzat megtiltotta az egyházból kilépők s a pogány mozgalomba belépők névsorának egyházi kihirdetését. A hitvalló egyház lelkészei természetesen nem engedelmeskedtek ennek az egyházi érdekeket sértő rendelkezésnek, ezért sokakat letartóztattak.

A Bajorország miniszterelnöke kijelentette, hogy az egyházi államszolgálatot csökkenteni fogja és 3 év múlva teljesen beszünteti.

A Magyar Statisztikai Évkönyv szerint Magyarországon mindennapi elemi iskola van 6837. Férfi tanító 20.945, női tanító 8580. Elemi iskolás fiú 495.117, míg leány 477.097. A 6837 iskola közül állami 1359, községi 833, római- és görögkatolikus 2979, református 1079, evangélikus 393, görögkeleti 25, unitárius 1, izralita 145, érdekeltégi 19, magániskola 122, egyéb 13.

A spanyol protestánsok száma jelenleg 21.900. Ebből 30% evangélikus, 8% református.

A kommuniszták moszkvai lapja, az *Izvesztija* azt írja, hogy Oroszországban újbán sok olyan fiatal munkás keresztelkedett meg, akiket születésükkor nem kereszteltek meg.

A régi Zsidóországot három részre osztják. Egy részt kapnak az arabok, egy részt a zsidók, a harmadik rész pedig egy nemzetközi övezet lesz, amely Betlehemet és Jeruzsálemet is magába foglalja s amely angol fennhatóság alatt marad.

Egyik lengyel újság híradása szerint Worosilow szovjettábornok öccse, Szergej, bejelentette bátyjának, hogy kilép a vörös hadseregből és lelkész lesz.

A budapesti protestáns jogászok vallásos összefogott rendeztek a Kálvin-téri református egyházközség gyülekezeti termében.

Egy svájci újság azt a hírt hozta, hogy az angol király koronázására a koronázási szovjet küldöttség azt a szigorú parancsot kapta, hogy nem szabad bemennie a templomba és résztvennie a vallásos szertartáson. A szovjet küldöttség tehát kívül maradt, amikor a királyt koronázták. Ugyancsak így járt a pápai küldöttség is. Felteszi a kérdést a svájci újság: milyen csodálatos találkozás ez, amiközben odabent a templomban az angol királynak fejére tették a koronát és a canterbury érsek a világ legnagyobb kincsét, a Bibliát adta neki, a templom kapujában két küldöttség maradt egymás mellett, akiket a meggyőződésük tiltott attól, hogy ezen a szertartáson résztvegyenek.

Tibetbe és Afganisztánba egyetlen misszionáriusnak sem szabad a lábát betennie. Tibet és Afganisztán beteget azonban India kórházaiban keresnek gyógyulást és gyógyulásuk után rendszeresen mindig magukkal viszik

a kórházban kapott bibliájukat. Így a Biblia ezeknek az országoknak egyetlen misszionáriusa.

A bajai református egyház 126 éves fennállásának öröme közadakozásból három új harangot öntetett, melynek felavatása július 20-án volt.

Kínában az ország 19 orvosi főiskolája közül 13-at a misszionáriusok vezetnek. A missziói társaságok 214 kórházat tartanak fenn az országban.

Németországban a kenyérfogyasztás csökkentése céljából elrendelték, hogy a pékek ezentúl csak másodnapos enyveret árulhatnak.

Németországban el akarják törölni a kézcsók szokását és meg akarják magyarázni a világnak, hogy a kézcsók nemcsak egészségtelen szokás, hanem legtöbbször visszataszító is. Emellett könnyen pótolható sokkal kedvesebb tiszteletadással.

A berlini nők egyesülete kimondta, hogy egyszerűen nem tűri az utcán való kézcsókolást, társaságokban is legfeljebb csak akkor, ha a kézcsókoló férfi az illető hölgy vőlegénye. Leányok és idősebb asszonyoknak nem csókolhatnak kezét.

A berlini nők egyben kimutatják, hogy a kézcsók szokása a jobbágyág idejéből maradt fenn és nem egyeztethető össze az emberi önérzettel.

Freud a nagyhirű agg tudós, nemrégén megjelent értekezésében kétségbe vonja Mózes zsidó származását és egyiptomi származása mellett ad bizonyítékokat. E megállapításának legfőbb kiindulópontja a Mózes név eredete. Csodálkozik azon, hogy míg más hírességekről a nevük által kétségteljesen megállapítják származásukat, addig a nagy zsidó nevével teljesen megfelelkeznek származásának megállapításakor.

Megállapítja, hogy a „mose”, — ami a vezér bibliai neve — nemcsak a héber „kihúzott” szónak felel meg, hanem igazat lehet adni J. H. Breastednek, aki a „Mose”-ben a „gyermek” Egyiptomi nyelven való kifejezését találja. Ez utóbbi állítás valószínűbb is, azért, mert érthetetlen lenne, hogy az egyiptomi királyleány héber nevet adjon nevelijének. Mózes tehát a minden bizonnyal egyiptomi neve után ítéve, mint a név viselőjét, csak egyiptomnak tarthatjuk.

Moszkvában már korábban felállították a vallásellenes múzeumot és pedig, hogy az ellentét teljes legyen, egyik régi és értékes székesegyházban, a Puskin téren levő templomban rendezték be. Középkori inkvizíciós eszközök és sötét babonák emléktárgyai vannak itt felsorakoztatva úgy, mintha a vallásos élet jelenségei lennének. Képek és gipszfigurák részeg papokat ábrázolnak és jelentékeny csoportja a gyűjteménynek különböző leveleket, röpiratokat tartalmaz, amelyben a papok a munkásságot erőszakos eszközök, sztrájk, zavargások abbahagyására szólítják fel. Ezekkel azt kívánják bizonyítani, hogy az egyház nem a dolgozó tömegeknek, hanem a kapitalizmusnak a pártján áll. Egyik legfőbb üdökártyája a múzeumnak két egymás mellé helyezett csontváz ezzel a felírással: egyik szent volt, másik gonosztevő, — ime mindkettő egyforma.

Németországban bevezették a házassági segélyt. A segély összege átlag ezer márka (kb. 45.000 lei.) A kölcsön csak akkor kerül törlesztésre, — a házasságkötést követő ötödik

évtől kezdve — ha négynél kevesebb gyermek ül a családi asztal mellett. Minden gyermeket 250 márka törlesztésének könyvel el a pénzügyminiszter. Eddig összesen 735 000 esetben nyújtottak házassági segélyt. Ezenkívül 400 000 többgyermekes család kapott egyszeri segélyt, állagban 35—350 márkát.

Kapi evangélikus püspök az istentelen mozgalmak és egyházüldözések ellen. A dunántúli evangélikus egyházkerület közgyűlésén Kapi Béla püspök előterjesztette helyzetjelentését. A püspök helyzetjelentésében először az istentelenség világveszedelmére hívja fel a figyelmet és rámutat arra, hogy tévedés az, mintha Oroszországban enyhült volna az istentelen mozgalom. A templomok elvétele ma is tart, Leningrádban 125 templom van zárva, Odesszában egyetlen templom sincsen. Moszkva 1624 templomából 28 maradt meg és ezek száma is folyton fogy. Az evangélikus egyház többszáz lelkészéből mindössze kettő működhetik és ma is mindennapos Oroszországban a lelképásztorok üldözése, bebörtönözése, kivégzése.

Rámutat ezután a püspök arra, hogy más országokban is látjuk a bosevizmus hódítását, majd azt hangoztatja, hogy a védelmi intézkedések elégtelenek, hogy a kormány erősítse és fejlessze megkezdett szociális munkáját, érvényesítse a jogi és erkölcsi igazságot, támogassa az egyház lelki munkáját és adja meg az iskola erőteljesebb vallás erkölcsi munkájának lehetőségét.

Kapi Béla püspök ezután a németországi egyházüldözésekről beszél és megállapítja, hogy a protestáns egyházak helyzetképén sötét árnyékot jelent a németországi evangélikus egyház. Nehéz róla teljes képet kapni, bizonyosnak látszik azonban, hogy az egyház hitvallásos alapja fokozódó támadásoknak van kitéve. Krisztus bélyegével hitelesített egyházi hitvallásunk helyére — mondja a püspök — forrongó idők mámorában született emberi tévelygést állítanak. Isten igéjének hirdetőit eltávolítják a templomi szószékről és börtönbe vetik őket.

Ismerteti ezután a püspök azt a pört, amely néhány héttel ezelőtt Dibelius szuperintendens ellen folyt, majd elmondja, hogy ez időpontig harmincnégy papot fosztottak meg állásától, huszonhatet tiltották a prédikálástól és százötöt vetettek fogságba. Megkérdézzük a reformáció nemzetét — folytatja Kapi püspök —, hol van a reformáció két nagy igazsága: egyedüli alap Isten kijelentése és üdvösségünk egyedüli biztosítója a hit. Imádkozó együttérzéssel gondolunk a vallási hitükért szenvedő és hitükért bátran bizonyosságot tevő német lelkészekre és hívekre.

Kapi püspök ezután az evangélikus egyháznak az államhoz való viszonyáról beszél, majd a felekezeti közti helyzetet ismerteti és kifejti, hogy a felekezeti béke legnagyobb akadálya a reverzális-kérdés s épen ezért az egész országban mozgalom indult meg a reverzális-rendszer megszüntetésére.

Az addisz-abebei olasz gyarmati főparancsnokság általános érvényű felvilágosítást adott egy amerikai missziótársaságnak, mely e pontokat tartalmazza: A missziók engedélyt kapnak arra, hogy munkájukat folytassák, ha csupán vallási területen fejtenek ki működést és semmit sem tesznek az állam törvényei ellen. A protestáns misszióknak joguk van arra, hogy — különösebb engedély nélkül — az evangéliumot hirdessék, de nem szabad politikai kérdésekkel foglalkozniok.

Oroszországban az utóbbi időben igen sok szobrot készítettek, melyek Krisztust, Mohamedet, Luthert, a római pápát stb. ábrázolják. A szobrokat lögyakorlatok alkalmával célpontul használnák fel.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat vakok számára hanglemezeztette az egész János evangéliumot.

Londonban egy 1455-ből való Gutenberg-bibliát 150.000 pengőért árvereztek el.

Japán 1148 katonát, akik tavaly Mandzsuriában hazájukért meghaltak, istenné nyilvánított. Ezzel a japán istenek száma 130.967-re emelkedett.

A skót halászkikötőkben 16.000 métermázsza heringet dobtak a tengerbe, nehogy a Lerwickbe érkezett óriási halászsákmány további árzuhanást idézzen elő a halpiacon.

A világ legnagyobb ifjúsági szervezete a „Hitler-ifjúság”, mely 6 millió tagot számlál.

Rudolf Ferenc ráckevei kőművesmester munkásainak, — elbocsátás terhe alatt, — megtiltotta a káromkodást.

Petőfi Sándor versel 44 különböző nyelvre vannak lefordítva, többek között japánra, kínaira, szaszkritre és görögre.

A bási misszió most ünnepelte szolgálatának 122. évfordulóját. Az egyesület 122 év alatt 3000 misszionáriust küldött afrika és ázsiai missziói mezőkre. Jelenleg 143 férfi misszionárius dolgozik. Van 666 misszió iskolája 43.000 gyermekkel. Igy a bási misszió egyike Európa legnagyobb missziói egyesületeinek. Az egyesület állandó munkában tart 44 utazó lelkészt, akik viteltel képes előadásokkal ébresztetik a missziói felelősségtudatot. Az egyesület évenként 600.000 dollár önkéntes adományt kap.

Hollandiában most ünnepelték az anyanyelvre fordított holland biblia kiadásának 300. évfordulóját.

A német nemzeti szocialista párt nürnbergi kongresszusán erős agitációs eszközökkel terjesztették Rosenberg Alfréd „Eretnekség és Árulás” c. könyvének egyes fejezeteit. Ezekben elmondhatatlan heveséggel támadja a keresztény katolikus és protestáns egyházakat:

„Értelmes ember előtt nem kell bizonyítani, hogy az állami élet működéséhez és kifejlesztéséhez nincs szükség a kereszténységre — írja. — Nemcsak, hogy szükség nincs rája, de egyenesen alszenteskedő akadálynak kell tekinteni az útján. Hiszen már Bismarck megmondotta, hogy nem tud kormányozni a Hegyi Beszéddel. De nemcsak Bismarck, senki a világon nem tudna kormányozni a Hegyi Beszéddel. Még a pápa sem. Hiszen amikor a pápa világi uralkodó volt, éppen a Hegyi Beszéd parancsaira és intelmeire volt a legkevésbé figyelemmel. Az állam lényege, hogy kemény és kíméletlen legyen. Ilyen volt a pápai állam is.

Ami pedig az erkölcsi értékeket illeti, — a becsületet, a szabadságot, az általános érdeket — ezek a kereszténység nélkül is a germán jellem tartozékait alkotják. Amit a keresztény papok prédikálnak, az volta-képpen azonos a zsidók és marxisták aknamunkájával. Mert mi más az, amikor azt prédikálják, hogy előbb kell Istennek engedelmessé válni, mint az államnak, mikor ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy árulóvá és szökevényévé kell lenni. Ha ez a kereszténység, Isten örizen attól, hogy a kereszténység befolyást nyerjen a német birodalom népére.”

A nemzeti szocialista párt majdnem valamennyi előkelősége üdvözölte Rosenberg Alfrédet legutolsó könyvének megjelenése kapcsán s — amint ismeretes — ő kapta az első kulturdíjat a nürnbergi nagygyűlés során.

A Presbiteri Világszövetség az Erdélyi Magyar Ref. Egyház helyzetének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése alapján 1937. jún. 23-án Montrealban tartott zsinatán a következő határozatot hozta:

A Romániába küldött bizottság jelentéséhez:

A Világszövetség zsinata mély érdeklődéssel vette tudomásul a szövetség keleti ága által a romániai helyzet megvizsgálására választott és kiküldött külön bizottság jelentését legutóbbi látogatásáról. Elismeréssel emlékszik meg ennek a bizottságnak világos és kimerítő képet nyújtó munkájáról, mellyel a régi Magyarországhoz tartozó s ennél fogva a református hitet valló ke-

resztyének hatalmas testületével szoros kapcsolatban lévő testvérek helyzetét ismerteti.

A zsinatot elsősorban az ottani testvérek vallási, kulturális és oktatási jövéle érdekli. Együttérzésünkről biztosítjuk őket. Szövetségünk keleti ágának javasoljuk, hogy folytassa tovább segítő munkáját a jelentős 17—19. lapjain olvasható 6 pontban kifejtett irányelvek lehetőségei szerint.

Ezek a következőket tartalmazzák:

1. Minthogy a Református Egyház kolozsvári teológiáján nagy hiány van modern theologiai művekben, amelyeknek nagy hasznát vennék mind a professzorok, mind a lelkészek és teológusok s mivel szűkös anyagi helyzetük miatt képtelenek ilyen művek beszerzésére, a bizottság kéri a zsinat tagjait, hogy angol, francia és német nyelvű munkák ajándékozása által nyújtsanak nekik segítséget. A magas vámrá tekintettel javasolja a vámköltségekre pénzaományok küldését.

2. A Világszövetséget alkotó egyházak sürgősen tegyenek lépéseket az Erdélyi Ref. Egyház rendszeres évi segélyezésére. A segélyeket a rendes hivatalos úton, az európai Zentral Stelle útján küldjék, de külön jelölik meg, hogy az az Erdélyi Magyar Ref. Egyház támogatására forrítandó.

3. Erős vágy nyilvánult meg azíránt, hogy az angol nyelvű egyházakból évenként egy, vagy esetleg több theologus tanuljon a kolozsvári teológián. Vásárhelyi püspök megígérte, hogy egy ilyen theologus diáknak saját otthonában ad lakást és ellátást. Ez a diák „tilkárként” követné püspöki látogatásai alkalmával.

4. Javasolja, hogy az eddiginél sokkal szorosabb kapcsolatot tartson fenn a Világszövetség a Romániában élő testvérekkel nemcsak levelezés útján, hanem látogatók gyakori küldetése útján is. A Világszövetségnek bármely alkotó egyháza küld bizottságot, azt a szövettség megbízásával is el kell látni és a bizottság ne csupán a nagyobb városok, hanem a községek és falvak meglátogatását is vegye programjába.

5. A Világszövetség tegye alapos megfontolás tárgyává nagyobb külön bizottság küldését, melynek legfőbb célja a román hatóságoknál való közbenjárás és a bukaresti kormánytól a szükséges jogorvoslás kieszközlése.

6. A Romániában élő reformátusok ügyében teendő lépéseket az Európai Zentral Stelle (Genf) Intéző Bizottsága is tárgyalta, ahol az a nézet alakult ki, hogy előre megállapított alkalmas időben egyetemlegesen járjanak közbe a romániai reformátusok érdekében mindazon országok külügyminisztereinél, amelyek a Zentral Stelle munkájában részt vesznek.

Az angol felsőházban lord Dawson érdekes indítványt tett. Azt indítványozta, hogy egész Anglián keresztül városról-városra, faluról-falura járassanak u. n. utazó-konyhákat, hogy az angol háziasszonyok megtanulják a főzésnek és étkezésnek helyes módját Lord Dawson szerint ugyanis az angol háziasszonyok nem úgy főznek, ahogyan az a táplálkozás szempontjából szükséges. Mint a lord mondja, a kontinensen a háziasszonyok sokkal egészségesebben főznek és az angol asszonyokat is meg kellene tanítani erre a módszerre. Az angol táplálék nagy részben úgynevezett konzerv-táplálék, nemcsak azért, mert az asszonyok nem akarnak főzni, hanem azért is, mert — nem tudnak. Ezért indítványozta lord Dawson, hogy utazó konyhákkal keressék fel az összes városokat és falvakat és itt szakszerűen tartott előadások keretében tanítsák ki az angol asszonyokat, hogyan kell egészségesen főzni.

Az olasz kormány újabb fontos határozatokat hozott a népesedés előmozdítására. E határozatok közül a legfontosabb a házassági kölcsönök rendszeresítése. Azok a házasulandó férfiak, kik még nem érték el a huszonhatodik évet és évi jövedelmük nem haladja meg a 12000 lírát, az államtól kamatmentes házassági kölcsönt kapnak. A kölcsön a házasulandó anyagi viszonyainak megfelelően ezer és háromezer líra között változik. A kölcsöntökét a fiatal házasok csak egy év után kezdik visszafizetni, de havonta csak egy száza-

lékot fizetnek vissza. Az első gyermek után a kölcsöntőke 10%-át elengedi az állam, a második gyermek után a teljes kölcsöntőke 20%-át, a harmadik után 30 százalékát, a negyedik után pedig 40 százalékát. Négy gyermek után tehát a házasok teljesen mentesülnek a kölcsön visszafizetésétől. Az olasz állam ezenkívül jelentős adómérséklésekkel is segítségükre siet a sokgyermekes családapáknak, a sokgyermekes állami alkalmazottakat pedig az előléptetés terén előnyben részesíti a családnélküliekkel vagy gyermektelenekkel szemben.

A reverzális kérdésben egységes állásfoglalásra akarja bírni a magyar református és evangélikus gyülekezeteket és egyházi tényezőket a szegedi református és evangélikus egyház. A megoldást abban látják hogy a törvényhozás állítsa vissza az 1868. évi LIII. t. c. 12. §-t, mely szerint a vegyes házasságokban a fiúk az apa, a lányok az anya vallását követik, vagyis nem lehetett reverzalist adni valamelyik fél javára. Kétségtelen, hogy a magyar keresztyénség érdeke a reverzálisarc lehetőségének megszüntetése, hisz két oldalról egyre komolyabb veszedelem fenyegeti a keresztyén egyházakat napjainkban

Mintegy 6000 levelet kaptak a svájci adóhivatalok, melyekben a levélírók elhallgatott adóalapjaikat vallják be a csoport-mozgalom Lausanneban tartott gyűlésének hatása alatt.

70 éves fennállását ünnepelte 15.000 ember jelenlétében a németországi Bielefeldben a Béthel nevű intézmény, mely a szegény epileptikus betegek és más testi-lelki nyomorúságban szenvedők menhelye.

Oroszországban az Izvesztia hosszú cikkben foglalkozik azzal a tényvel, hogy az orosz parasztság körében egyre jobban terjed a vallásosság és hogy ezerszámra keresztelik meg utólagosan azokat a gyermekeket, akik ebben a szentségben eddig nem részesültek. A keresztelés — írja a lap — ellenkezik a szovjetunió alkotmányának idevonatkozó szakaszai és rendelkezéseivel, miért is államrend ellenes bűntettnek minősítendő. A hatóságok kötelessége tehát ezt a bűntettet a lesgzigorubb megtorlásban részesíteni, mert újabb forradalmakhoz vezet, melynek megelőzése minden öntudatos kommunista eminens kötelessége.

A jeruzsálemi főmufti nagy angolellenes bojkottot készít elő. Az angolellenes bojkott a Földközi-tenger vidékétől egészen Élf-Indiáig terjedne. A jeruzsálemi főmufti kezdeményezésének tudják be azt a kiáltványt is, amelyet 150 mohamedán pap aláírásával hétfőn közzétettek. A mohamedán papok ebben a kiáltványban kijelentik, hogy kiközösítik a mohamedán egyházból mindazokat az arabokat, akik hozzájárulnak Palesztina három részre osztásához. A legfőbb arab nemzeti bizottság elhatározta, hogy a főmufti vezetésével népes küldöttséget küld Genfbe, hogy a Népszövetség fóruma előtt tiltakozzék Palesztina három részre osztása ellen.

A Népszövetség kebelében létesített népegészségügyi intézmény egyik legutóbbi hivatalos kiadványában foglalkozik a gyermekek helyes táplálásának kérdésével. A közlemény szerint orvosi kísérletek és megállapítások azt mutatják, hogy különösen a gyengébb alkutú gyermekek testi fejlődések szempontjából fontos az „Oslo-reggeli” megkedveltetése. Ez a norvég reggeli a következőkből áll: tej, kétszersült, sajt, teljes (vagyis finomítatlan búza-, vagy rozslisztből készült) kenyér, vaj, narancs, alma, nyers sárgarépa. Ez a százszázalékos vitamindus hideg reggeli sokkal egészségesebb a meleg reggelinél.

Dr. Schiøtz tanár, a norvég iskolaorvosi intézmény főnöke, hosszas kísérletek alapján kimutatta, hogy az Oslo-reggelivel táplált fiúgyermekek 48 százalékkal, a

leánygyermek pedig 40 százalékkal fejlődtek erőteljesebben, mint hasonló korú gyermekek, akik a megszokott meleg reggelit kapják. A norvég iskolákban megállapították, hogy a gyermekek 1920 óta átlagban 5—7 centiméterrel magasabbra nőttek és két kilogrammot híztak, amióta ezt a norvég reggelit kapják. Hollandiában hasonlóan jó eredményeket értek el vele.

Amerikában Clevelandban nagyszabású ünnepélyt rendeztek néhai dr. Baltazár püspök emlékének.

Keresztyén front az Európában terjedő athéizmus ellen. Schuschnigg kancellár egyik beszédére támaszkodva, Koch evangélikus lelkipásztor tollából a „Reichpost” római katolikus lapban jelent meg egy cikk, amely mind a protestánsokat, mind a katolikus keresztyéneket közös fronton harcba szólítja az Európában mind erősebben terjedő pogányság, atheizmus ellen. Az eszmének nemcsak Ausztriában, hanem Franciaországban is számos lelkes híve akadt.

A világ összes cserkészei Hollandia egyik kicsiny helységében, Vogelenzangban tartották augusztus első felében világtáborozásukat. A táborozáson minden ország cserkészei képviselve voltak. Nagyszerű alkalom volt ez a világtáborozás arra, hogy egymástól távollévő vagy éppen ellenséges viszonyban levő népek gyermekei ezalatt az idő alatt egymást megismerjék és megszeressék. A cserkészetnek egyik alap gondolata a testvériség. Ennek az alap gondolatnak a kimélyítését és gyakorlatba való átültetését szolgálta ez a világtáborozás is. A táborozáson a magyar cserkészszövetség több, mint 500 cserkészzel képviseltette magát. A magyar cserkészek magukkal vitték mindazt, ami a magyar népművészetnek és a magyar népléleknek értéke. Különösen kedves és meghatározó az, hogy minden magyar cserkész egy-egy piros szívet, az egész magyar csapat pedig egy nagy piros szívet vitt a hollandoknak, hogy ezzel a kedves ajándékkal fejezzék ki hálájukat azért a végtelen sok áldozatért, melyet a hollandok akkor hoztak a magyar gyermekekért, amikor a világháború után Magyarországon nagy nyomorúság volt. A táborozáson résztvevő Gusztáv Adolf svéd herceg is, aki éppen úgy élt, mint a többi cserkészek. Csakjából élte az ételt, mint a többiek, harmadosztályú kocsiban utazott és résztvevett a tábor minden munkájában.

Angliában az anglikán egyház vezetői rőpiratot adtak ki, amelyben követelik, hogy biztosítsanak érvényt a keresztyén eszméknek a politikai életben, mert minden bajnak az a forrása, hogy a politikai élet szelleme messze áll a keresztyén szellemtől.

Az anglikán egyház 1938-ban ünnepli 400 éves évfordulóját annak, hogy az akkori angol király 1538-ban rendelettel helyeztette el minden templom oltárán a bibliát.

Hajduböszörményben szeptember 5—12-éig rendezett „Hajduhét” egyik legnagyobb eseménye volt dr. Baltazár Dezső püspök szobrának leleplezése. Ugyanakkor leleplezték le a hősi halált bősörményi tanárok és volt diákok emléktábláit is.

Felkelő nap országa. Honnan kapta Japán ezt a nevet? A legenda szerint az uralkodói család ősanáját, Amsterasu Amikamit, a Nap Istennőjének hívták. Ezzel azt akarták kifejezésre juttatni, hogy a japán császárok a Naptól származnak. A császári család kincsei között van egy tükör, amelyet a Nap Istennője ezekkel a szavakkal adott fiának: „Ez a tükör én magam vagyok, úgy szolgálj ezt, amint engem szolgálta!” A tükör kör alakú, olyan, mint a japán zászlón levő Nap. De a Felkelő Nap országa kifejezés mégis inkább a kínaiaktól eredhet, akik Japánt egykor Nipponnak hívták, ami azt akarja jelezni: Napfelkelte, ellentétben kínával, amely a Lenyugvó Nap országa.

Debrecen (persze a Hortobágytal) a világ legnagyobb területű városa, mert 94 000 hektáron terjed, Berlin 88.368 hektáron, New-York 77.500, Chicago 49.000, London 30.000, Budapest 19.000 s Párizs 7.800 hektáron. Budapest 27.230 lakóház van, Szegeden 19.348, Hódmezővásárhelyen 13 854, Kecskeméten 13.844, Debrecen-

ben 13.566, Miskolcon 6752, Pécsen 6125, ellenben Londonban 770.756, Birminghamban 202 874, Párizsban 87.010, Amsterdamban 54.937, Bécsben 44.836. Budapesten 46 ember jut egy házra, Párizsban 36, Münchenben 28, Kölnben 14, Brüsszelben 9, Londonban 7.

A Székesfehérváron megtartott magyarországi református egyház presbiteri kongresszusa a többek között a következő határozatot is hozta: „Szent fogadást teszünk, hogy az egyedül a Szentírásban gyökerező szent tisztet megőrizzük. Álpresbiteriumokat nem tőrünk, a templomkerülő, úrasztalához nem járuló presbitereket eltávolítjuk. Lelkipásztorainknak segítő, híveket gondozó, Krisztus nyáját a farkasoktól védelmező presbitereket keres az egyház ura: Krisztus.”

Az eltorzított Miatyánk. Volt idő — a 18. és 19. században — mikor az úgynevezett észvallás volt a divat. Ez a keresztyénségnek nem is nevezhető torz vallás elvetett mindent, amit az eszével megérteni nem tudott. Az alábbi két kirívó példa azt mutatja, hogy ez az úgynevezett észvallás, hogyan forgatta ki a Miatyánk szent szövegét, hogy a maga módján érthetővé tegye azt.

Mindeneknél föllebbvaló Atyánk! Egyedül te vagy Isten és az egész világ csupán téged ismerjen annak. Nagy felvilágosító intézményed a Jézus által virágozzék mind felségesebben és mind tovább! Törvényedet, melyet szívünkbe irtál, kövessük a legszentebbül! Életünk folyását ne aggasszák a táplálkozás gondjai! Megbocsátó kegyelmedről legyünk bizonyosak, ha örömmel megbocsátunk testvéreinknek! Igen nehéz sorsot ne bocsáss reánk! Végre minden gonosznak el kell múlnia. Tölünk! Isteni, örök felséged kezessége, hogy megadod mind, amiért imádkozunk!

Legfelségesebb Atyánk! A te dicsőítésed múljon felül köztünk mindent! Az igazság virágozzék köztünk! Az erény lakozzék már itt is, mint a mennyben! Szorgalmunkra adj kenyeret! Engesztelékenységre kegyelmet!

Hála Istennek, hogy az észvallásosságnak ez a kora már letűnt.

A kínai fal, amely oly sokat szerepelt a japán és kínai hadijelentésekben, a világ legnagyobb arányú építkezései közé tartozik: két és félezer kilométer hosszú, míg magassága tizenhat és fél méter. Egyes tornyak két emeletnyi magasságra emelkednek ki. Kőből és vályogból épült. A távolság századokban azért építették, hogy a barbárok betörései ellen megvédje a kínai kulturbirodalmat. Hosszú időn keresztül megtört az ellenség minden támadása ezen a falon, úgy, hogy az ostromlók feladták a küzdelmet és nyugat felé vonultak, bekapcsolódva a népvándorlás folyamatába.

Indiában érdekes módon küzdenek az irni-olvasni nemtudás ellen. Az, akit megtanítottak, bizonyos számú másokat tanít meg, továbbadván a kapott tudást. A mozgalom egész Indiára kiterjedően van.

Amerikában az elemi iskolák használatára most egy kis könyvet adtak ki, amelynek célja az, hogy a gyermekeket az udvariaságra megtanítsa.

Hitler mondotta: „Az új Németország ifjait nem aszerint értékeljük, hogy hány korszó sört tudnak meginni, hanem hogy hány kilométert tudnak menetelni és leányait nem aszerint bíráljuk el, hogy hány táncot tudnak és mennyire értenek a hajfestéshez, hanem aszerint, hogy milyen édesanyák válnak belőlük...”

A szlovenszkói evangélikus egyházakban ezentúl szombaton és vasárnap nem tartanak esküvőt.

Szerkesztésért felelős: DR. TAVASZY SÁNDOR.

„Grafica” könyvnyomda. Cluj, Calea Marechal Foch 38.